

Nedsat beundringsevne

* Næppe før har evnen til at beundre hinanden været dårligere. Samtidig har længslen efter at blive beundret aldrig været større. Tilsammen handler det om, at vi lider af selvoptaget smålighed. Undtagelser eksisterer dog. Anja Andersen er et godt eksempel på én. I midten af 1990'erne ønskede den ukrone håndboldtrøner at møde basketballkongen Michael Jordan. Det lykkedes. Aviserne var optaget af, at mødet var god PR for sportsfirmaet Nike. Jeg var optaget af Anja Andersens udtrykte ønske om at møde en person, som hun vurderede til at være en større boldbegavelse end hende selv. I mine øjne blev Anja Andersen pludselig til en håndboldstjerne, der ikke – som så mange andre børn af tiden – led af bornerthed.

At nogle er én overlegen kan man reagere forskelligt på. Nogle vil helt afstå fra at beskæftige sig med det, ignorere det eller reservere sig. Andre, Anja for eksempel, vil gøre noget andet og mere positivt ud af denne forskel til andre personer: Enten bøjer de sig og beundrer – eller måske lader de sig endda inspirere af den overlegne, for eksempel med henblik på en senere kappestrid med vedkommende. Pointen er, at man sagtens kan være klar over, at man ikke kan træde i den anden persons fodspor, men søge at følge op på fodsporene. Det handler om, at man kan ville have alt det, en anden har. For eksempel hans ting, hans udseende, hans hjem, hans boldbehandling – altså ville være i en andens situation. Men man kan ikke ville være en anden, da det jo er en selv, der vil. Selv i selvfornægtelsen ligger altså en selvbekræftelse. Nu om dage er der imidlertid ikke meget selvfornægtelse på spil. Og derfor heller ikke megen inspirerende beundring. Mange mennesker har derfor erfaring med at være skuffede over, at evnen til at beundre er nedsat. Ikke mindst i professionelle pædagogiske sammenhænge er skuffelsen et påfaldende fænomen. Hvor består så den konkrete længsel blandt professionelle pædagoger – og hvad stiller man op med den?

En af Evalueringsinstituttets anbefalinger i forhold til læreruddannelsen kan gøre sagen klarere. Anbefalingen er, at 'Undervisningsministeriet bør indføre en model for de studerendes deltagelse i uddannelsen.' En model der skal kombinere mødepligt med mere selvstændige studieformer. Anbefalingen er svar på frustrationer hos undervisere og studerende over, at en stor del af de studerende kun deltager sporadisk i undervisningen. Tesen her skal lyde, at seminarielærerne er skuffede over, at de studerende ikke ærer dem som forvaltere af læreruddannelsen. Derfor længes de efter, at Undervisningsministeriet giver dem forvaltningsbetingelser, der styrker dem som embedsmænd. Problemet er, at en

sådan længsel er fortidshenvendt. Undervisningsministeriet er sammen med de andre ministerier i dag en del af en statsmagt, der ikke vil være stat. Det vil sige, at staten ikke vil komme med bekendtgørelser, der gør lærerne til embedsmænd, der får de studerende til at møde op og deltage ved at referere til, at det kræver bekendtgørelsen. Tiden herfor er passé. Ministeriers hjælp til pædagogiske institutioners forvaltning består mestendels i at give støtte til kurser i teknikker til at lede – det vil sige vejlede og motivere hin enkelte studerende. For en lærer handler det nu om dage om at aftale sig frem med den enkelte studerende med henblik på at opnå samtykke. Det handler i langt mindre grad om at være en del af en større myndighed. Overgangen fra myndighedssamfund til aftalesamfund, fra stærk til svag stat, bør med andre ord interessere os, hvis vi vil gøre noget ved den nedsatte beundringsevne. Det er nemlig denne overgang, som er fatal for professionelle pædagogers vilje til at gøre noget med dem, og det stof de har med at gøre. I stedet skal brugeren selv gøre dette og hint, mens de professionelle skal være relæer for brugernes krav. Antiautoriteten har taget overhånd – fra stat til den enkelte lærer. Samtidig kan vi ikke blot tilbagekalde en traditionel myndighed.

Også i lærerseminariesammenhænge er udfordringen, hvordan en lærer fortsat kan opdrage – velvidende at det skal ske uden myndighed? Hvordan kan det lade sig gøre ikke at miste kerne i opdragelsen, nemlig at være sat til at ville noget med nogen studerende – også nogle gange noget andet end de vil – uden at blive en illegitim formynder. Sagens kerne er at sikre, at lærerens intervention ikke bliver illegitim. Det er svært, når lærere ikke kan falde tilbage på anonyme statslige bekendtgørelser. Og når lærere flest ikke vil sige: 'Du skal blive præcis som jeg!' Når det er tilfældet, så må lærere gøre noget andet for at kunne gøre noget med og for de studerende. Lærere skal ære en forskel til de studerende. De skal ære, at de ved bedre og anderledes end de studerende. Og det gør de ved for eksempel at sige: 'Hvis man skal være en kompetent deltager i min undervisning, så kræver det læsning og analyse af to bøger hver gang'. Herved bevarer en lærer sig selv som en overlegen tilbudskarakter, der ikke lytter til hvilken som helst idé om medansvar og samarbejde fra og med de studerende. En lærer som besinder sig på grænserne for samarbejde og medansvar i forhold til de studerende er beundrings- og eftertragtesværdig for studerende – uanset hvor mange og hvor frustrerede de så måtte være. Men mon det ville give færre fremmødte studerende og flere frustrationer hos dem end tilfældet er i dag. Jeg tvivler, men ikke på hvad, der er beundringsværdigt. ▲